

Українські кафедри.

Не що давно появилася в газетах звістка, що рада одеського університету, прихильючись до жадання студентів-українців, підтриманого загалом студентів одеського університету, постановила старатися про заснування кількох кафедр з українознавства, з тим щоб виклади тих предметів відбувалися на українській мові, коли більшість слухачів будуть українці.

Честь одеській професорській корпорації, що йде на зустріч вимогам українського громадянства! Коли б тільки скоріше здійсnilася ця ухвала! А може за прикладом Одеси не залишать піти й інші університети, що стоять на українській землі!...

Що до самих проєктованих кафедр, газетна звістка згадувала українську історію, літературу й природознавство. Се останнє означення трохи не яснє а й загалом названі предмети не виповнюють потреб українознавства навіть головніших, які повинен задоволити кожний добре організований університет, положений на українській землі.

На історично-філологічному факультеті, окрім історії України й українського народу, з помічними науками (серед них особливо українсько-руська палеографія і архівознавство), мусить бути ще історія і історія української літератури, діалектологія і порівняна граматика української мови. Сі предмети в Росії звичайно лучаться в одну кафедру з історією літератури, але се робиться з великою шкодою для котроїсь групи (звичайно язикової), бо професор чує себе звичайно спеціалістом або в язичі, або в літературі, й котрусь групу мусить вести слабше.

Далі—українська етнографія етнологія й фольклор, в історичнім розвою і сучаснім стані. Через те, що фольклор (народна словесність) з становища літературного трактується в історії літератури, то головна вага лежить на етнології—науці про побут і життя чоловіка й його матер'яльну культуру в минувності й сучасності. Вкінці українська археологія—передісторична і історична; коли нема спромоги на осібну кафедру, вона може бути прилучена або до кафедри етнографії або історії, як в даних обставинах показалося б найзручніше, але така кафедра повинна бути. На факультеті правничім—історія українського права (пригадую собі, що сього виразно домагалися й одеські студенти-українці).

Далі—українське право звичаєво (обычное право), в історичнім розвою й сучасності, економія і статистика українських земель.

На математично-природописному факультеті—географія українських земель. Як ся, так і інші згадані кафедри, розуміється, повинні займатися українськими землями в їх цілості, а не тільки тими, що входять в склад Російської держави.

Що до викладової мови, то одеські професори стали на тім, що коли більшість слухачів буде українців, то

українські предмети будуть викладатися по-українському, як ні—то по-московському. Се не зовсім оправдане становище. Виклади на рідній мові являються незвичайною важною культурною потребою для кожного громадянства й університети, положені на Україні, повинні постаратися розпочати як найскорше виклади бодай кількох предметів по українському, не залежно від проценту слухачів, що признаються до української народности. В першій лінії—се повинний бути український язик, далі історія літератури і історія України. Коли ж би показалося, що окрім українців є багато таких слухачів, що хотіли б слухати сих предметів, а українська викладова мова робить їм занадто великі труднощі, то в таким (не дуже правдоподібним) разі прийшлося б подумати не про заміну українських викладів тих предметів російськими, а хіба про отворення російських викладів з тих предметів по при українські.

Проф. М. Грушевський.
